

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Toviariša
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Toviariš izhaja vsak petek popoldne.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10— K
pol leta 5— " "
četrt leta 2.50 " "
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 " "
" " " trikrat . . . 10 " "
za nadaljna uvrčenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Toviariša
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Osemdesetletnica našega cesarja.

Včeraj dne 18. t. m. je čvrst in zdrav praznoval naš mili vladar s svojimi narodi vred osemdesetletnico svojega rojstva. Vsi narodi mogočne Avstrije zro z radostnim sreem ta dan tja gor na prestol, na osemdesetletnega vladarja, ki še vedno z mladeniško energijo drži geslo v krepki roki ter modro in previdno in z očetovsko skrbjo vodi osodo svojih narodov.

V burnih in viharah časih je nastopil vlado naš cesar. Upori in ustaje so pretresali državo in že so mislili sovražniki habsburške monarhije, da je blizu nje konec. V hipu, ko je bila sila najhujša, nastopi vlado ogrožene monarhije naš mladeniški vladar. Poln zaupanja v lepšo in boljše bodočnost, zakliče zvestim svojim narodom: „Viribus unitis“. S previdnostjo, z neumornim delom in s hrabrostjo ter s pomočjo zvestih narodov je premagal po hudih bojih tuje in domače sovražnike.

Ko so nastopili mirni časi, je posvetil naš modri vladar svoje blagonsno delo gmotnemu in prosvetnemu preporodu naše mogočne Avstrije. V prvi vrsti mu je bilo na srcu duševno blagostanje svojih narodov. Podlaga blagostanja v vsaki državi je izobrazba, nje svestišče ljudska šola.

Ob nastopu vlade našega cesarja je bilo avstrijsko ljudsko šolstvo na nizki stopnji. Ljudske šole so bile poredko nasajene, učiteljstvo brez prave strokovne naobrazbe vključeno v trde verige brez vsakega svobodnega poleta. Vsemu temu je odpomogla modrost našega vladarja. Z novim državnim šolskim zakonom je dal široko podlago ljudski izobrazbi in z njo obrtu, trgovini in sploh ljudskemu delu zdrav in trden temelj.

Z novim šolskim zakonom je ustvaril naš mili vladar učiteljski stan. Pred šolskim zakonom se o učiteljskem stanu niti govoriti ne more. Učitelj je bil vse prej nego učitelj. Kar smo dosegli učitelji, smo dosegli pod vladarjem cesarja Franca Jožefa I. Mogočnemu razvoju in dobrodejnemu vplivu ljudskega šolstva na vse avstrijske narode v tej kratki dobi se mora čuditi vsak trezno misleč človek. In vse to je ustvaril iz nič naš dobrotljivi vladar. Zato se posebno ljudsko učiteljstvo veseli njegove osemdesetletnice, ker je oče sedanji ljudski šoli in ustvaritelj učiteljskega stanu. Iz dna hvaležnih src kliče slovausko učiteljstvo: „Bog obvari, Bog ohrani nam cesarja, Avstrijo!“

Ker se letos shod slovanskega učiteljstva zaradi odpovedi Poljakov ne more vršiti, se vrši dne 23. t. m. občni zbor Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji, in sicer v Luhačovicah na Moravskem. Toviariši in tovarišice, ki se tega občnega zbora udeležite, naj se takoj prijavijo na naslov: M. Hajny, tajnik Z. S. U. v A., Jankovice, pošta Holešov (Morava).

XXII. glavna skupščina Zaveze.

(Konec.)

Glavno zborovanje.

Točno ob 10. uri otvori predsednik zborovanje. Z mirno vestjo lahko rečemo, da je bilo udeležencev 450, in odpreti so se morale stranske sobe in hodnik, ker velika čitalniška dvorana v „Narodnem domu“ je bila nabito polna.

Novo mesto nima nič takih posebnosti, da bi prišli tovariši in tovarišice zaradi njih na skupščino, dospeli so torej iz samega zanimanja do stvari same. Toliko impozantnejšo smemo torej imenovati letošnjo udeležbo.

Predsednik L. Jelenc:

Slavni zbor!

Iz vseh delov naše lepe slovenske zemlje ste prihiteli, dragi tovariši in mile tovarišice, v prijazno dolenjsko metropolo, v gostoljubno Novo mesto k XXII. glavni skupščini Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev.

Glavne skupščine naše Zaveze se mi zde nekake revije, kjer pregleduje narodno napredno učiteljstvo svoje čete in meri svoje moči. Z zadovoljstvom trdim, da smo lahko ponosni na svoje krepke čete in na čvrste, žilave moči, ki jih ne sme nihče podcenjevati, ne mi sami, ne naši nasprotniki. „Krujeva Zavezarija“ (Hrup), kakor nas zmerjajo naši ljubeznivi klerikalei, ne bo razpadla, ampak vedno višje in čvrstejše bo dvigala prapor svobode in prosvete. (Tako je!)

Res je, da Zaveza v dolgi dobi dvaindvajsetih let, odkar obstoji, ni imela tako viharov in burnih časov, kakor v sedanjih dneh. Velik foliant bi lahko napolnili s prostakimi psovkami, z neosnovanim sumničanjem in z najbolj falotskimi denunciacijami (Klici: Fej!), ki so jih namazali v teku enega leta klerikalni listi v svoje umazane predale zoper narodno napredno učiteljstvo.

A to še ni najhujše! Človek brene z gnevom v sru to kloako od sebe in gre mirno svojo pot. Hujše je, da ravnajo klerikalei tam, kjer so dobili v roke neomejeno oblast, po nemoralnem reku: „Die Macht geht vor Recht.“ (Klici: Krščanski poštenjaki!) Kaj so zakrivali tisti učitelji, ki so jih disciplinirali klerikalei (Klici: Ničesar! Ogorčenje) posegli tako neusmiljeno v njihove družinske in socialne razmere in jih brezsrčno gmotno oškodovali? (Klici: Inkvizitorji). Nič drugega niso zakrivali, nego da so drugačnega političnega prepričanja in da vodijo ljudstvo k svobodi, da bi delalo s svojo roko in mislilo s svojo glavo. Glavni njihov greh pa je, da ne trobijo v klerikalni rog. Zato proč z njimi, uničimo jih! Blagor Vam, primorski in štajerski tovariši in tovarišice, da ne ječite pod klerikalno peto, pod neomejeno oblastjo naših najhujših sovražnikov v tistih korporacijah, ki odločujejo o Vaši usodi. (Hrup.) Vas, ki dihate vsaj v tem pogledu svobodnejši zrak, prosimo kranjski učitelji moralne podpore (Klici: Vedno, vsi!). Skupaj z nami povzdignite glas in protestirajmo najodločnejše zoper persekucije narodno naprednega učiteljstva na Kranjskem. (Dolgotrajen hrup in klici ogorčenja.) S tem nam

daste pogum, da ne obnemoremo v težkem boju. (Klici: Le naprej!) Zato kličem vsemu narodno naprednemu istrohvaškemu in slovenskemu učiteljstvu: Le pogumno naprej po strogo začrtani poti! Naj nas ne vznemirjajo oni neznačajneži, ki so še pred nedavnim časom pogumno in glasno kričali korakali v naših vrstah, a zdaj so se prodali našim najhujšim sovražnikom za malenkostno nadučiteljsko službo ali za košček postranskega zaslužka. Naj le gredo od nas, čimprej tem bolje, da se sčistijo naše vrste! (Klici: Sami pahimo izdajice ven!)

Preganjanje narodno naprednega učiteljstva mora pojenjati prej ali slej, ker vsaka sila do vremena in to se bo zgodilo temprej, čim intenzivnejše bo naše delo na prosvetnem polju med ljudstvom (Aplavz).

Prepričani bodimo, da bodo svetli žarki zlate svobode prejalislej posijali v divne livade naše mile Slovenije ter pregnali gosto klerikalno temo, v kateri ječi sedaj naše ljudstvo. To bo dan zmage, dan uresničenja naših idej. (Viharen aplavz.)

V tem duhu otvarjam XXII. glavno skupščino Zaveze. (Klici: Živio!)

Prav iz srca mi gredo besede, ko pozdravljam Vas, mlade prijatelje, srednjašolce, abituriente in akademike. V Vaše roke bo položena kdaj usoda slovenskega naroda. Vi mu boste voditelji, svetovalci in bojevniki za njegove pravice. Prepričan sem, da boste vodili naš narod po isti in edino pravi poti, ki jo pripravljata napredno učiteljstvo. Zato se združimo že sedaj v skupnem delu za narodno prosveto in s tem ustvarimo moč, ki bo nepremagljiva. Kličem Vam navdušeno: Na zdar! (Dolgotrajne, viharne ovacije.)

Slučaj je nanesel, da se moram spomniti na moža, ki ga danes ni v naši sredi, a je naš iskren prijatelj, najmarljivejši in najdelavnejši delavec na pedagoškem polju, najboljši, smelo trdim, prvak slovenskih pedagogov; ta mož je ravnatelj Henrik Schreiner (klici: Živio Schreiner!). Če izrečemo to ime, zablisi oko vsakemu zavednemu slovenskemu učitelju v znak spoštovanja, ker ve ceniti nevenljive zasluge, ki si jih je pridobil Schreiner kot pedagoški pisatelj in predsednik „Slovenske Šolske Matice“.

Ravnatelj Schreiner je praznoval v minulem mesecu zdrav in čvrst 60 letnico svojega rojstva. On je tudi častni član naše Zaveze, zato me tembolj veže dolžnost, da mu s tega mesta v imenu vsega slovenskega v Zavezi združenega učiteljstva čestitam k njegovi 60 letnici, izrazujoč vročo željo, ki mi prihaja iz dna hvaležnega srca, da bi ga dobrodejno nebo ohranilo zdravega in čvrstega še mnogo, mnogo let v srečo in blaginjo slovenskega ljudskega šolstva! (Hrupen aplavz, viharne klici: Živio Schreiner!)

Predlagam, da se mu izraz naših voščil in naše hvaležnosti sporoči brzojavnim potom. (Dolgotrajno ploskanje.)

Če smo se ravnokar z radostnim sreem spominjali 60 letnice prvaka slovenskih pedagogov, pa pri tem ne smemo pozabiti bratov Hrvatov po rodu in zvanju, ki žalujejo po svojem, tudi na šolskem polju vlezaslužnem možu. Dne 26. junija letos je zatnil v Zagrebu za vedno oči Josip Klobučar, rav-

najući učitelj ljudske šole v Zagrebu, podpredsednik Saveza hrvatskih učiteljskih društev, pravi in častni član ter blagajnik Hrv. pedagoški književnega zbora, častni član Češke učiteljske Zveze v Pragi, bivši predsednik in častni član Učiteljskega društva za mesto Zagreb in okolice i. t. d.

Vsi hrvaški, pa tudi mi slovenski učitelji, ki smo poznali tega plemenitega moža, žalujemo ob njegovem grobu.

Prosimo slavni zbor, da se v znak sožalja dvignete s sedežev ter zakličemo: Slava Klobučarjevemu spominu! Slava! (Vsi navzoči se dvignejo s sedežev in kličejo: Slava Klobučarjevemu spominu!)

Pozdravi.

Po predsednikovem pozdravu je pozdravil skupščino v imenu učiteljstva novo meškega okraja tov. Matko, ki je poudarjal sledeče:

V imenu tukajšnjega učiteljstva najsrčneje pozdravljam cenj. tovarišice in drage tovariše, da so v teh burnih časih, ki jih čuti na Kranjskem značajno učiteljstvo ravno sedaj, obiskali nas. Štejemo si v čast, da si je že Zaveza izbrala ravno naš okraj za zborovanje. Danes, ko bijemo že skoro najskrajnejši boj za obstanek, ko imamo okrog sebe vse polno odkritih in prikritih sovražnikov, ko se nas na eni strani izkuša premagati z inkvizitorskim orožjem, na drugi strani pa z izstradanjem, si štejemo tembolj v čast, da ste posetili nas, da ste zaupali nam. Vsi stanovi so se zainteresirali ko smo jim naznanili, da si je napredno učiteljstvo izbralo naš kraj za zborovanje. Vsi so prihiteli na zborovanje in ponosni smo lahko na to, ker nismo sami, temveč imamo trdne zaveznike tudi v javnosti. Vez ljudstva in javnosti je bodočnost naroda! (Dolgotrajen in buren aplavz.)

V imenu odbora „Čitalnice“ je pozdravil prof. D. Majcen: Ponosni smo, da se je učiteljstvo obrnilo do nas, da sprejmemo tako odlične goste v svojo sredo. Kot nositelje kulture in prosvete Vas najiskreneje pozdravljam, želim Vašim težnjam in delu obilo uspehov in Vam kličem: Dobro došli! (Viharno ploskanje.)

V imenu najmlajšega političnega društva „Skale“, pozdravlja navzoče prof. Jug, ki govori približno sledeče: Iz vseh pokrajin ste prihiteli v Novo mesto na Dolenjsko. Hrabri in močni ste bojevniki, ki ste združeni v Zavezi. Trd je Vaš boj, in ponosna je vsa napredna javnost, da pristiha k organizacijam, ki bijejo napredni boj, lahko tudi to močno kulturno organizacijo, dično Zavezo. (Dolgotrajen in viharan aplavz.)

Zaveza stoji na temelju narodne šole; stremi za modernimi, naprednimi načeli. Ona goji v prvi vrsti vprašanje šole, ki nam ima vzgajati naroden, vesel in zdrav naraščaj. In ti temelji so za narod in po njem za državo trdnejši temelji od koristolovstva, zato tudi tako veliko število navzočih in tako veliko zanimanje. (Odobranje.) In kako važno je vprašanje šole, ki je torišče naše ljudske izobrazbe! Treba je najti poti do narodne šole, kajti le narodna šola je zdrav temelj krepke države. Le narodna šola nam more vzgojiti dobrih dr-

žavljanov s pravo izobraženostjo, ki je za nas belo-modro-rdeče pobarvana, značajev, ki ne klečeplazijo iz same gole sebičnosti pred črno-rumeno ali belo-rumeno barvo.

Zaveza se zaveda svoje naloge in hodi zamozavestno svojo pravo pot naprej, zato jo klerikalizem zatira in jo hoče zatreti. (Klici: Ne bo je, mi gremo naprej! Dolgotrajno ploskanje.) Odtod izbruh politikujoče duhovščine in gonja proti naprednemu učiteljstvu. Toda učiteljstvo je ostalo trdno in zvesto svojim načelom, in odpadli so le oni, ki sploh načel nimajo. Napredno učiteljstvo je pa v znamenju te gonje napovedalo klerikalizmu boj, trd neizprosno kulturni boj. (Viharno odobranje, klici: Živio napredno učiteljstvo!) Napovedalo je neizprosno boj tistemu bogu, ki ga edino poznajo klerikalci in je njih zlato tele, ki vlada po reku: „Kar ugrabiš, to imaš!“

Vera v boljšo bodočnost in napredek nas vodi v kulturni boj. Verujte, da je vsa poštemisleča javnost na strani Zaveze in da je naša zmagala in padec z Zavezom. (Aplavz.)

Čut pravičnosti bo zmagal in učiteljstvo bo priborilo to, kar mu gre gmotno in moralno. Suženstvo učiteljstva je pa velika škoda naroda, zato hočemo: učiteljstvo bodi svobodno in prosto, nevezano na katerokoli stran! (Buren aplavz in viharno odobranje.)

Program „Skale“ se krije v kulturnem in gospodarskem delu z Zavezom, zato hočemo skupno delovati in podpirati učiteljstvo v teh stremjenjih. Naš boj je prvi skupen v nacionalnem oziru proti obmejnim narodnim sovražnikom in je skupen proti klerikalizmu, ki je črv v narodnem deblu. S tem Vas pozdravljam kot zastopnik „Skale“ in želim, da bi s seboj odnesli prepričanje doljenjskega gostoljublja! (Dolgotrajno ploskanje.)

V imenu „Prosvete“ in „Omladine“ pozdravlja navzoče iur. R. Krivic, ki omenja skupnost prosvetnega dela in pozdravlja navzoče z Masarykovimi besedami: „Etika ne zahteva le, da bodi učitelj dober, ampak dati se mu mora, kar mu gre!“ (Odobranje.)

V imenu dol. podr. „Prosvete“ pozdravlja iur. L. Legat, poudarja trdno vez, ki nas veže, to je naš kulturni in gospodarski propeh.

Nujni predlog.

K besedi se je oglasil tov. Gangl, ki omenja, da je danes tudi čas, da učiteljstvo slavnostno povzdigne svoj glas, ki naj se čuje po naši domovini in tudi izven nje. Človek, ki je rojen, ima pravico, da živi, tako tudi učitelj! — Sicer smo po nazivanju demokrata dr. J. E. Kreka „psi za plotom“, vendar hočemo dati tudi svojim mislim izraza. Ne potrebujejo te resolucije komentarja in ne pojasnila podrobnosti, zakaj dovolj jasen komentar nam je neusmiljenost roke, ki jo vsi občutimo na svojih ramah. Ta glas, ki ga tu dvigamo, naj bi se čul in našel odprta vrata v zadujo hišo slovenskega ozemlja:

Zaveza avstrijskih jugoslov. učit. društev, zbrana na svoji XXII. glavni skupščini dne 7. avgusta 1910 v Novem mestu, opiraje se na § 1. točke b svojih pravil, skleni:

I.

Z ozirom na razsodbo državnega sodišča na Dunaju, ki je pripoznalo utrakvistične šole kot protiustavne,

a) naproša naučno ministrstvo, naj deluje na to, da se povsod, kjer se nahajajo slovenske večine, odpravijo take šole, da se ne dela še nadalje krivica slovenskemu šolstvu;

b) pozivlja vse prizadete občine, da tudi same poskrbe za reformo šolstva v tem smislu;

c) se obrača do slovenskega učiteljstva, da gre v tem oziru občinam na roko in da tudi samo širi smisel za tozadevno reorganizacijo.

II.

Opiraje se na člen XIX. drž. osnovnega zakona, se obrača do šolskih oblastev v obmejnih deželah kakor do onih na Kranjskem,

a) da prično nemudoma s slovenskim uradovanjem in da se v slovenskih okrajih uvede slovenski občevalni jezik za vse šolske zadeve;

b) pozivlja vse slovensko učiteljstvo, da tudi samo dosledno rešuje vse uradne zadeve v slovenskem jeziku, da tako samo prične praktično proizvajati narodno enakopravnost, ki nam je zajamčena po zakonu;

isto velja tudi glede občevalnega jezika pri uradnih konferencah.

III.

Obžalovati mora, da se je izdal odlok, da bi se pri uradnih konferencah ne smelo razpravljati o stanovskih zadevah (Klici: Sramota!),

a) ker se s tem lahko v posameznih slučajih onemogoča temeljitost rešitve kakega pedagoškega vprašanja, ki je v tesnem stiku s stanovskimi razmerami;

b) ker se s tem krivično omejujejo pota do izvedbe upravičenih zahtev učiteljstva;

c) pozivlja vse prizadeto učiteljstvo, da se v stanovskih organizacijah peča v prvi vrsti s stanovskimi zadevami in zahtevami in da naj vsaj samo ne omalovažuje lastnih teženj, zahtev in stanovskih aktualnih vprašanj, ki potrebujejo rešitve, ampak se tembolj posveti temu delu v svojih krožkih in okrajnih učit. društvih. (Odobranje.)

IV.

Obžalovati mora nekonzistentno postopanje pri oddaji učiteljskih služb od strani nekaterih šolskih oblastev (Klici: Jeglič, Cepuder, Bahovec, Levec, Okoren),

a) ker je to na kvar šolstvu;

b) ker se na ta način dela očita krivica mnogim učiteljem in se pospešuje demoralizacija (Klici: Škandal, sramota!);

c) ker nam je ob nadaljnjem takem ravnanju pričakovati še večjega pomanjkanja moških učnih oseb. (Sramota za Kranjsko!)

V.

Protestirati mora proti zlorabi discipliniranja in premeščanja iz službenih ozir, ker se je izkazalo; (Klici: Žirovnik, Grmek, Stupica; to je škandal!)

a) da so ta premeščanja inscenirana od raznih političkih faktorjev, torej nimajo stvarne podlage; (Klici: Lampe, Krek, Demšar!)

b) da se pri tem nalašč napačno tolmači § 54. drž. šol. zak. in § 118. dokončnega šolskega in učnega reda; (Klici: Krvavi slučaj Stupica!)

c) da se ta premeščanja izvrše v največjih slučajih na kvar šolstvu, proti želji ljudstva in proti načelom pedagogike. (Klici: Brezdomovinstvo, izdajalstvo!)

VI.

Pozivlja poklicane oblasti, da obratno, kar se zahteva od učiteljskega osebja v smislu § 54. drž. šol. zak., tudi one ščitijo kratenje ugleda učiteljskega stanu, in opozarja: (Klici: Sicer krvavo državno pravičnost, kje si?)

a) na organizovano gonjo, ki se je započela zoper učiteljski stan in zoper šolstvo — torej proti uradnim osebam in proti naredbi, ki jo je ustanovil drž. šol. zakon; (Klici: „Novi čas“, „Domoljub“ ščuva na pobjo! Imuniteta Žitnika, Gostinčarja in drugih!)

b) opozarja na posledice, ki jih pri tem trpi ves učiteljski stan in šolstvo sploh;

c) opozarja, da uživa učiteljstvo v smislu § 118. dokončnega šolskega in učnega reda polno zakonito varstvo oblastev. (Klici: Za učitelja ni pravičnih zakonov. Sramota! Hrup in razburjenje.)

VII.

Pozivlja vsa šolska oblastva, da zakonito ščitijo šolstvo in učiteljstvo. Obrača se obenem do slovenske javnosti, naj tudi ta brani te interese, ker niso samo naši interesi, ampak so tudi interesi ljudstva. (Klici: Dobro! Viharen aplavz.)

VIII.

Na podlagi vsega, kar se zadnji čas dogaja in se ne strinja z zakonitimi določili, se sestavi spomenica, ki se dopošlje naučnemu ministrstvu in šolskim oblastvom ter se objavi javnosti. (Klici: Tako je prav! Le neustrašeno naprej! Ogorčenje, hrup in dolgotrajno odobranje.)

Na najvišjo instanco!

V razpravi omenja tov. Jamšek: Osmo točka je dobra, mi imamo zaupanje v ministrstvo, toda papir ostaja le papir in beseda je le beseda. Naša dela so čista in naša vest mirna. Mi se ne bojimo, zagovarjati in zavzemati se za svoje stališče tudi pred najvišjim stolom. Pripravljeni smo se boriti za

svoje stališče tudi pred najvišjim stolom. Pripravljeni smo se boriti za svoje pravice in za pravice zakona pred samim vladarjem, dolžni smo to storiti v korist šolstva, zato predlagam, da se nbrnemo do Najvišjega, do našega presvetlega cesarja.

To je forum, kjer bomo gotovo dobili zaupanje, zakaj naša dela so čista, mi vzgojimo mladino v patriotskem in dinastičnem duhu in dotlej smo opravičeni se obračati tudi do Njega. Saj se je sam vladar spominjal v prestolnem govoru ob otvoritvi državnega zbora učiteljstva in gotovo nas ne bo sedaj zavrnil. On nam je dal šolski zakon, po katerem delujemo, saj je on tisti, ki je še vedno skrbel za šolo.

V drugih kronovinah se pospešuje delo učiteljstva, na Štajerskem je sam deželni predsednik Clary pozdravil zborovanje učiteljstva v Gradcu, kako se pa dela tu na Kranjskem — pomišljaj! Polena se meče poštemu učiteljstvu pod noge. Pošlje naj se deputacija, ki naj pove, kakšne ptiče imamo tu na Kranjskem in kako ravnajo z zakoni. (Viharno, dolgotrajno odobranje.)

Tov. Bajt omenja, da je to previsok korak. Saj imamo manjšino v dež. šol. svetu, ki naj se primerno upre in naj razvije in zastavi v to vse svoje moči. Naj se ta manjšina obrne na ministrstvo. Naj obrambno društvo popiše te slučaje po listih. (Klici: konfiskacije.) Naj se krivične slučaje izda svojemu odvjetniku. (Klici: Imunitetna čast — Lampe!)

Tov. Gangl omenja k osmi točki, naj se Zaveza obrne na kabinetno pisarno za avdijenco. Glede manjšine v dež. šol. svetu omenja, da za njih grehe nismo odgovorni mi, lekcije jim pa tudi ne moremo dati, kako naj nastopajo. (Ploskanje.) Obrambni odsek pa vestno vrši svojo nalogo.

Resolucije so bile sprejete z navdušenjem, kakor tudi dodatni predlog.

Resolucije „Prosvete“.

Visokošolec Legat je prečital resolucije „Dol. podr. Prosvete“, ki so bile sprejete na sestanku dne 6. t. m. in so se vzele na znanje. Glase se:

1. „Dol. podr. Prosvete“ vidi v sodelovanju učiteljstva in naprednega dijaštva na kulturnem in gospodarskem polju edini temelj bodočnosti slovenskega naroda.

2. Priznavajoč ljudsko šolo in izobrazbo kot edini predpogoj boljšega gospodarstva in blaginje, smatra „Dol. podr. Prosvete“ za potrebno, da slavni deželni šolski svet pomnoži, eventualno poveča šole po Dolenjskem.

3. Poziva deželni šolski svet, da ustanovi ob kočevski dolenjski meji potrebno število slovenskih šol.

4. Vidi ustanovitve novih laiških in dekliških šol v Novem mestu kot metropoli Dolenjske kot edino umestne, kjer bi dolenjska mladina mogla doseči višjo izobrazbo.

Masaryk — pedagog.

Poročilo iur. Krivica je bilo izvrstno in ga predavatelj priobči v „Popotniku“. Poročilo je bilo sprejeto z dolgotrajnim in burnim aplavzom.

K besedi se je oglasil dr. Lah, ki je navzoče spominjal na Masarykovo 60 letnico in izrekel češkemu narodu gratulacijo na takem možu.

Mi pa želimo: Manj oboževanja, a več Masarykovega duha naj prodere tudi v vrste učiteljstva!

§ 1. državnega šolskega zakona.

Po poročilu tov. Gangla, ki je bilo z odobranjem sprejeto in kateremu so navzoči vseskoz z zanimanjem pritrjevali, je predlagal tov. Črnogoj: 1. Da se referat ponatisne v naših stanovskih listih, 2. da se pošlje to vsem naprednim listom v ponatis; 3. da se srednjega dela ponatisne 10.000 izvodov, se napravi letak, razdeli med ljudstvo, in spoznati bo moralo ljudstvo — kje je pravica. (Sprejeto.)

Vabilo na C. M. veselico,

ki jo je priredilo ženska podružnica C. M. D. za Novo mesto, so navzoči vzeli z zadovoljstvom na znanje.

Brzjavni in plisnjeni pozdravi so došli:

Belgrad. Želimo, da Vaš rad urodi dobrim plodom na korist naroda in šaljemo bratske pozdrave. Predsednik učiteljskog udruženja, Blagojević.

Belgrad. Čestitam rad i šaljem bratski pozdrav. Stanojević, urednik „Učitelja“.

Beljak. Naprednemu učiteljstvu „Slava!“

Boršt. Vsem bratom in sestram iskrene pozdrave pošilja prijatelj Ferluga z daljave. — Tovariši! delo, značaj pribori učiteljstvu enkrat prijetnejših dni. Na zdar!

Chrudim. Slavná skupščino! S radostí byl bych si zaletěl na slovanský jih mezi Vás občezstviti se a posilniti k dalšímu kulturnému dělu. Avšaknení mi lza. Protož přijemete mé srdečné blahopřání, aby práce Vaše setkala se se zdarem, aby lid Váš poznal své pravé spasitele učitele, aby vzvaroval se klerikalismu a všech jeho nástrah aby konečně učitelstva jihoslovanskému dostalo se takového materiálního a společenského postavení, jaké mu náleží dle jeho vysokého významu v národě. „Živili slovenske učiteljstvo!“ „Živili vodstvo Zaveze!“ „Živili Slovenci!“ S přátelským pozdravem Váš vždy věrný citel Adolf Šustr, řídící učitel.

Cerklje. Jugoslovanskemu naprednemu učiteljstvu pošiljam iskrene pozdrave z živo željo, da si s pripomočjo vseh odkritosrčnih prijateljev učiteljskega stanu kar najhitreje pribori tako gmotno stanje, kakršno kot pionirstvo omike in prosvete po vsej pravici zasluži. Ivan Hribar.

Dol. Logatec. Če Vas vse zapusti, mladino so z Vami. V skupnem boju priborimo lepšo bodočnost. Za „Izobraževalni klub“ predsednik Ribnikar.

Dol. Logatec. Prve širitelje ljudske prosvete pozdravlja in želi njihovemu važnemu zborovanju največ uspeha. „Zveza slov. izobr. društev“ v Ljubljani.

Gorica. Zadržani na kmetijskem tečaju v Gorici izrekajo solidarnost, želeč najboljših uspehov, ravnatelj Štrekelj, Črnogoj, Jereb, Pavlica, Merljak, Mermolja, Križman, Urbančič, Blaša, Rojic, Bratina, Marcelja, Stres, Banbar, Fakin, Arko, Trebše, Mavrič.

Jankovice, p. Holešov. Bratři! Svaz slovanského učitelstva v Rakousku pozdravuje Vás, účastníky XXII. hlavní skupštiny Zaveziny co nejsrdečněji a přeje Vašim uradám plného zdaru. Učitelstvo slovinské prožívá těžké chvíle, ale při tom všem utisku neklesá na mysl. Za heslem „Osvětou k svobodě“ neohroženě jdeme stále v před a tou cestou ved’me i svůj národ. Věřte, že lid brzy rozezná hřejivé světlo osvěty od bludičky kmitající nad bahnem nevědomosti. A pak — běda svědčům! Naprej! Hajný, jednatel Svazu sl. uč. v R.

Kranj. Orkester „Sloga“ v Kranju iskreno pozdravlja zborovanje, želeč mnogo uspeha.

Kranj. V duhu z Vami. Vašim ukrepom želim najboljšega uspeha in ostajam z rodoljubnim pozdravom in najodličnejšim spoštovanjem vdani prof. Makso Pirnat.

Ljubljana. Pozdravljamo skupščino učiteljstva, ki požrtvovalno izobrazuje narod in s svojim uspešnim sodelovanjem v združništvu pospešuje gospodarski napredek. Zveza slovenskih zadrug.

Ljubljana. Zbrano slovensko napredno učiteljstvo pozdravlja, želeč mu mnogo uspehov v borbi za pravico Uredništvo „Jutra“.

Ljubljana. Zaradi nepričakovanih ovir zadržani, čutimo z Vami, želeč Vam mnogo uspeha. Akad. fer. društvo „Sava“.

Ljubljana. Naprednemu učiteljstvu želim najboljši uspeh. Vztrajajte trpini v hudem boju zoper krute zatiralce. — Višnikar.

Ljubljana. Vam, ki ne klonite svojih tilnikov moj najsrdečnejši pozdrav. Značaj so bili, so in bodo spoštovani. Nazdar! Dr. Oražen.

Ljubljana. Narod bez školy nema bodočnosti. C. kr. geometer Didek.

Ljubljana. Učitelji vojaki v Ljubljani pozdravljajo zborovalce. Le pogumno naprej po začrtani poti.

Ljubljana. Boriteljem za svobodo in napredek kličemo pogumno: Naprej! — Odpadnikom feji! Ljubljanski napredni starini.

Ljubljana. Z duhom pri Vas. Učitelji-vojaki pri 17. pešpolku.

Ljubljana. Zadržana osebno udeležiti se zborovanja, pošiljata, želeč zboro-

vajnu najrealnejših uspehov, iskrene pozdrave. Dr. Novak, dr. Triller.

Ljubljana. Nevstrašenim boriteljem za narod in napredek, kliče pogumno: Naprej! Narodno napredno cirilmetodarsko omizje pri Ježu.

Ljubljana. Masaryk pedagog. Živelo slovensko učiteljstvo in njegova organizacija. Učitelj Didek, Čedny.

Nabrežina. Družinsko zadržan v duhu z Vami. Caharija Silvester.

Ormož. V duhu z Vami. Bog vas živi do snidenja! Porekar.

Postojna. Vam vzgojiteljem slovenske mladine kličejo iz dna srca: Ne vdajte se! Postojnska napredna društva.

Postojna. Naš boj proti krivici je plemenit. Zato pogumno naprej v znamenju kulture in prosvete. Postojnski naprednjaki.

Postojna. Današnjemu zborovanju želi najboljši uspeh mestno županstvo Postojna. G. Pikel, župan.

Ptuj. Z bregov deroče Drave pošiljamov tovariške pozdrave! Kajnih, Kaukler, V. Kaukler, M. Šircelj, Duller Micika, Luknar, F. Kožuh, I. Lovrenc, Dr. Sterc, Fr. Šegula, Fr. Šorn, Reich, I. Farkaš, Samec, Hauptman, Weinhardt.

Radovljica. Ker mi je sproga nenadoma in dokaj opasno zbolela, se žal letošnje skupščine ne morem udeležiti — prvič v svojem učiteljevanju. V duhu se pridružuje mvsem sklepom. Vztrajajte na poti, dan boljše bodočnosti prihaja. Vaš stari I. Šega.

Sežana. Neustrašeno naprej do stanovske osamosvojitve kličejo zvesti tovariši, sedaj vojaki.

Slovenji Gradec. Pri okrajni učiteljski konferenci v Slovenjem Gradcu zbrano učiteljstvo slovenjegraškega in šoštanjskega okraja Vam sporoča tovariške pozdrave, kličejo: Neustrašeno naprej po začrtani poti!

Sv. Ivan pri Trstu. Tovariši! Za svobodo, prosveto, v blagor naroda delujte vztrajno, vneto do zadnjega moža! Zadržani Tržačani: Valentič, Požar, Danev, Tobec.

Vransko. V boju za naše ideale z vso odločnostjo naprej. Živel Jelenc, živel Gangl! Savinjsko učiteljsko društvo.

Zagreb. Bratski srdačni pozdravi! Savez hrvatskih učiteljskih društev.

Zalec. Naprednemu slovenskemu učiteljstvu gromoviti „Nazdar“! Petriček.

Denarni pozdrav na mesto brzojavk (2 K za „Učiteljski konvikt“) sta dala tovariš in tovarišica Engelman, učitelj in učiteljica na C. M. šoli v Trstu. — Hvala, živeli posnemalci!

Zaljivo pismo.

Tajnik „Slovske Zveze“, znani brusječ Štrukelj, je poslal na Zavezo zaljivo pismo z lastnorodnim podpisom in s pipcem v kuverti. Predlog, da Zaveza Štruklja toži, je bil soglasno sprejet.

Sklep.

Po navduševalnem sklepuem govoru in po zahvali tov. predsednika so skupščinarji zapeli „Lepo našo domovino“. — Na Tučkovem vrtu se je 100 skupščinarjev združilo k banketu, ki je bil jako okusno in izoborno prirejen, ostali pa so obedovali po drugih gostilnicah, kjer so bili tudi dobro postreženi. — Mnogi skupščinarji so si popoldne ogledali kmetijsko šolo na Grmu, ki sta jo ljubezno razkazovala gg. ravnatelj Rohman in adjunkt Lapajne. — Ko so skupščinarji oddali v Narodnem domu svoj obolus na veselico C. M. D., so se zvečer ob 9. uri odpeljali s posebnim vlakom proti Ljubljani. Od tu so se razšli na svoje domove, ponosni na sijajno uspeho XXII. skupščino Zaveze.

Nekaterim cen. naročnikom, ki so zaostali z naročnino, določijo se te dni izkaz o zaostali naročnini. Ako bi se vrinila kaka pomota, naj se blagovoli pojasniti, da se popravi.

Vse zamudne naročnike vljudno prosimo, da izvolijo vpsolati naročnino za I. 1910. Davek je sicer nadležen, toda za stanovsko organizacijo ga celo siromašen, zaveden delavec s ponosom doprinaša.

Upravništvo.

Apel na g. prof. Jarca.

Četudi vemo, da ostane vse brezuspešno, vendar storimo svojo dolžnost in si s tem umijemo roke. G. prof. Jarcu bo že morda znano, da menijo tov. Stupico iz Dražgoš na Gorenjskem prestaviti, ker rujejo zoper njega gotove osebe. V šolskih stvarih in izpoljevanju stan. dolžnosti se mu ne more ničesar očitati. Njegovo delovanje v nepolitiških društvih je tako, da se mu ne more zaradi tega očitati kakoga pohujšanja ne po § 45. drž. šol. zak. in tudi ne po § 118. d. š. in uč. reda. V privatnem življenju mu ne more nihče ničesar očitati in je tov. Stupica nastopil sodnijskim potom dokaz resnice zoper očitanja, ki mu jih predbacivajo v ovadbi zoper njega. V političkih društvih ne deluje. Disciplinarnim potom zoper njega sploh niso mogli postopati. Da bi se pa imelo izvršiti prestavljenje iz službenih ozirov v korist šolstvu, v smislu § 33. zakona z dne 9. sušca 1879, o tem ni govora in smo pripravljeni to dokazati z ozirom na šolo v Dražgošah in eksekurendo v Podblici, ki jo vodi tov. Stupica.

Po našem mnenju ne preostaja preganjalcem tov. Stupice nič drugega, nego naslanjati se na kake političke mahinacije — izmišljotine. In dasi tudi odločno odklanjamo, da bi imel tov. Stupica krivdo, ki je s političkimi dogodki v stiku, na sebi, vendar se obračamo do g. prof. Jarca kot člana dež. šol. sveta in ga spominjamo na besede dr. Šusteršiča, ki jih je govoril ob znani priliki v dež. šol. svetu, namreč da se ne preganja nikogar zaradi političkih dogodkov, kar naj ne velja le za ta slučaj, temveč tudi za vse take slučaje v naprej. In dr. I. Tavčar je pristavil in pritrtil temu kompromisu z besedami, da se tudi ljudskošolskega učiteljstva ne bo preganjalo in discipliniralo nikdar zaradi političkih dogodkov. In temu kompromisu je dr. Šusteršič pritrtil. — Upamo, da nas g. prof. Jarc razume — in s tem končamo!

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem.

Počitniški tečaj.

Predavanja so javili sledeči strokovnjaki: dr. I. Ilesič: Ilirska doba s posebnim ozirom na Stanko Vraza; dr. Anton Schwab: Higiena ust in zob; dr. Poljanec: Pepel (poglavja iz rastlinoslovja, kemije in poljedelstva); z dražljivost rastlinskih organov; deževnik (monografija); prof. L. Lavtar: pojmovanje geometričnih funkcij in, če bo čas pripuščal, o razrešitvi pravokotnih trikotnikov.

Predavala bodeta tudi ravnatelj Schreiner o pedagogiki in dr. Pivko v službi nadzorstva. Razlagal bo o teoretičnem delu, kako lahko opazuje učitelj razmere, zlasti tudi duševno življenje ljudstva, med katerim živi. Učitelj bodi pospeševatelj folkloristike. Sistem opazovanja in zapisovanja. V praktičnem delu bo podal kos iz pravnih nazorov našega ljudstva (Sosed in vas). Naprosili smo še nekatere strokovnjake in pričakujemo ugodnega odgovora.

Predavanja se vrše omenjene tri dni — 5., 6., 7. septembra — dopoldan in popoldan. Ni potrebno udeležiti se vseh predavanj, ampak le ona, za katero se kdo bolj zanima. Vendar se bodo posamezna predavanja vršila tako, da vsak udeleženec kurza lahko vse posluša.

Javite, tovariši in tovarišice, svojo udeležbo čimprej Zveznemu tajniku (tov. Šijanec v Gornjem gradu) ter vpošljite kurzni donesek 5 — pet — kron. Ta denar se porabi za upravne stroške itd., ter se nikakor ne vrne, tudi ne v slučaju, da bi se javljenec ne udeležil tečaja.

Ukrenilo se bo tudi, da dobe udeleženci ceneje stanovanje in prehrano, oziroma še kake druge udobnosti. Ustreglo se bo po možnosti želji, če hoče kdo privatno (ali pa v hotelu) stanovati.

V vseh zadevah glede počitniškega tečaja se obrnite na Zveznega tajnika.

Apelujemo na vse učiteljstvo — tudi na izvenštajersko — da se tega tečaja v največjem številu udeleži. Kdor se ne more udeležiti, naj vsaj prispeva za dotični fond, da ne bo gmotne izgube.

Izlet na Stanko Vrazov dom.

Kakor smo že omenili, hoče Zveza, ki združuje v sebi vse organizirano slovensko štajersko učiteljstvo, počastiti spomin velikega Ilirca s predavanjem in z izletom na Stanko Vrazov dom. V počitniškem tečaju bo v sredo, t. j. 7. septembra, popoldan predaval najboljši slovenski poznavalec in častilec ilirizma, prof. dr. Ilesič. V četrtek, t. j. 8. septembra, na praznik se peljejo kurzovci, ki se jim pridruži drugo učiteljstvo, v Ormož in se od tam poda v Cerovec na Stanko Vrazov dom. Zvečer je nato sestanek v Ormožu.

Podrobnejši načrt priobčimo pravočasno.

Ako se oglasi dosti učiteljev in učiteljic za ta izlet, došežemo zdatno znižano voznino na železnici. Torej se javite čimprej tajniku.

Izleta pa se lahko udeležijo tudi učiteljske rodovine in sploh prijatelji in prijateljice učiteljstva.

Zaradi znižane voznine iz Pragerskega do Ormoža in nazaj smo že v dogovoru z železniško upravo.

Torej prosimo: javite se, da sestavimo natančnejši vzpored. Tudi oni iz bližine se naj javijo.

Nameravan je tudi podaljšati izlet v Zagreb. Z upravo ogrskih državnih železnic smo tudi že v dogovoru zaradi znižane voznine. Ta izlet pa bo poučen in se vrši le, ako se javi vsaj 15 udeležencev. Dne 9. septembra jutraj se bi peljali iz Ormoža na Čakovec in potem z zagorsko železnico v Varaždin. V tem prijaznem mestu bi se zamudili prilično 4 ure in potem v Zagreb. Naslednji dan bi se ogledala šolska razstava, ki jo je priredilo „Učiteljsko društvo grada Zagreba i okolice“ ob priliki 25 letnice svojega obstanka. Razstava je od 15. avgusta do 15. septembra. Posetili bi izletniki seveda tudi „Učiteljski dom“, „Učiteljski konvikt“ itd.

Odpeljal bi se iz Zagreba domov vsak, kadar bi hotel.

Ako je tedaj slovensko štajersko učiteljstvo voljno poleteti med hrvaške kolege, potem prevzame Zveza rada vodstvo izleta, toda kakor rečeno, če se ne oglasi dovolj udeležencev, potem ni nič.

O nastavljanju učnih moči.

Zveza je na svojem letošnjem zborovanju sklenila obrniti se na dež. šol. svet glede zapostavljanja onih prosilcev, ki niso absolvirali štajerskih učiteljskih, temveč ali v Ljubljani ali v Gorici ali drugod.

Navajali smo v ulogi dejstvo, da študira več učiteljskih pripravnikov in pripravnic v Ljubljani, ker ima tja bližje kot v Maribor, eventualno da držijo tja boljše prometne zveze. Zopet drugi dijakujejo, ker imajo tam svoje sorodnike itd.

Prosili smo, da se dotični odlok prekliče.

Dobili smo sledeči odgovor:

K. k. steiermärkischer Landesschulrat.

3/3563/2/1910

Graz, am 29. Juli 1910.

Provisorische Bestellung von Lehrkräften.

Copie.

An alle Stadt- und Bezirksschulräte mit Ausnahme jenes in Luttenberg.

Anlässlich der von einem Ortsschulrate gegen den h. a. Erlaß vom 13. Mai 1909, Z. 433 überreichten Vorstellung wurde dem zuständigen Bezirksschulrate Nachstehendes eröffnet:

Mit dem zitierten Erlasse wurde der für die definitive Anstellung im Lehramte gemäß der h. a. Durchführungsvorschrift zu § 107., 109. und 110. der Sch. U. O. geltende Grundsatz, daß Bewerber an anderen Kronländern vor geeigneten einheimischen Kompetenten kein Vorzug eingeräumt werden darf, auch für die provisorische Anstellung an auswärtigen Lehrer- oder Lehrerinnenbildungsanstalten ausgebildeter Lehramtskandidaten beziehungsweise Lehramtskandidatinnen ausgedehnt.

Von diesem Grundsatz, der zum Schutze des steirischen Schulwesens notwendig erscheint, kann auch in Hinkunft nicht abgegangen werden.

Es ist jedoch keineswegs ausgeschlossen daß Kandidaten, welche eine auswärtige Lehrer- (Lehrerinnen)- Bildungsanstalt absolviert haben, im steiermärkischen Schuldienste angestellt werden, insbesondere dann, wenn sie in Steiermark heimberechtigt sind.

Es werden daher im Sinne des zitierten Erlasses bei der provisorischen Besetzung der Stellen bei gleicher Befähigung zunächst steierische, in Steiermark ausgebildete Lehramtskandidaten (-kandidatinnen), dann solche, welche in Steiermark zuständig sind und eine auswärtige Lehrerbildungsanstalt absolviert haben, und erst in dritter Linie auswärtige Kandidaten und bezw. Kandidatinnen zu berücksichtigen sein.

Da es nicht angeht, daß Stipendisten, welche reversmäßig verpflichtet sind, in Steiermark zu dienen und darum in einem anderen Kronlande eine Stelle nicht annehmen können, postenlos bleiben, während aus anderen Kronländern Lehrkräfte, die sich lokaler Unterstützung erfreuen, die aus dem Landesschulfond dotierten Stellen erhalten, wurden die Bezirksschulräte angewiesen, in solchen Fällen, in denen dem Bezirksschulrate steierische Kandidatinnen nicht zur Verfügung stehen h. a. anzufragen. Auch davon kann abgegangen werden.

Übrigens werden die Ortsschulräte in slovenischen Gemeinden von diesem Erlasse weniger berührt als die deutschen Gemeinden, da eine Überproduktion an Lehramtskandidaten (-Kandidatinnen) mit slovenischer Unterrichtssprache dormalen in Steiermark noch nicht besteht und daher auswärts ausgebildeten Kandidaten an slovenischen Schulen die Erlangung einer Supplentenstelle meist leichter ist als an deutschen Schulen.

Hievon wird der Stadt-(Bezirks)-schulrat zur weiteren Verständigung und zur Darnachachtung in Kenntnis gesetzt.

Dem Verbande slovenischer Lehrer und Lehrerinnen in Steiermark zu Händen des Obmannes Herrn Josef Rajšp in Friedau.

Mit Beziehung auf die Eingabe vom 25. Mai d. J. Z. 141 zur Kenntnisnahme

Der Vorsitzende,

In Vertretung:

Netoliczka.

Jubiley srbskega učitelja.

V nedeljo je slavil 25 letnico svojega književnega in prosvetnega delovanja belgradski učitelj Mihailo Stanojević, dolgoletni urednik srbskega pedagoško-književnega lista „Učitelj“.

Odlitnemu prijatelju slovenskega naprednega učiteljstva naše iskrene čestitke!

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico je zborovalo dne 11. avgusta na vrtu Narodnega doma; udeležba piela in sramotna za 60 članov broječe društvo. Po običajnem pozdravu prečita predsednik tov. Požegar zahvalo g. dr. Bežjaka za čestitke. G. glasbeni učitelj Hinko Družovič je dal društvu na znanje, da je pripravljen pouk iz petja na vadnici postaviti na take ure, katere bi lahko posejali učitelji-hospitanti. Ker se pa do danes ni vršilo redno zborovanje, se je ta dopis vzel na znanje. Posetniki-hospitanti se naj prigrasijo pri tajniku po dopisnicah. Tov. Gnuš je vpsolal dolžnico za 120 K, katera vsota — nastala vsled nesporazumljenja — se je odposlala blagajniku „Zveze“. Dotična šolska vodstva (in učitelji, ki niso vpsolali tov. J. Klemenčiču za knjigo Sadjarstvo znesek 1 K, naj store to kmalu.

Za zborovanje dne 10. novembra t. l. se naprosi govornik „Prve češke zavarovalne družbe na življenje“, da nam podava o njej in o njenem smotru. Glavno poročilo o skupščini pride na vrsto, ker se je sedaj zaradi piela udeležbe preložilo na 10. novembra t. l. Cenjene članice in člani se naj udeležijo mnogoštevilno, ker resnobni so dnovi!

Žalostno dejstvo je, da se naših zborovanj udeležijo le vedno isti; drugi člani še blizu ne pridejo. Če bi bile krive osebnosti, naj se odpravijo; društvo je aktivna zveza vseh članov brez izjeme, če je eden komu pogodu ali ne. To je malenkostno in za inteligenta nečastno, sramotilno. Delavci so zavedni in ponosni na zvezo, ker vedo, le ta jim je in bode izbojevala svobodo in boljše življenje. A mi!? Izgovor: dolgčas nam je, zato ne pridem, je ničeven; ali naj društvo najame kavalirje, da bodo dvorili in naslajali z bonbončki i sladkimi besedami. Opetno se reče; če vam ni kaj prav, povejte in pokažite pri volitvi. Smo in bomo odločno proti izvolitvi na klic, da se nezadovoljnim da priliko; za naš ali njihov: Memento. Kapito! Strnejo se naj naše vrste v mogočne falange, da nas nasilniki in krivičniki ne potlačijo, kakor Kranjsko: A brez zamere! Obad.